

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

-

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

-

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§1

Laille on olemassa tarve ja sen tavoitteet ovat hyvät.

§2

Esityksessä positiivista on, että se pyrkii korjaamaan hajanaista nykytilaa.

Tietosuoja ei ole mainittu erikseen. Ilmeisesti määrittelyissä tietoturvalle tarkoitetaan tässä sekä tietosuoja, että tietoturva. Mutta onko tämä harhaanjohtavaa? Perinteisesti nämä käsitteet on pidetty erillään. Tietoturva on organisatorista ja teknologista tiedon turvaa sekä tiedon luotettavuutta, saatavuutta ja eheyttä. Tietosuoja on henkilötietojen ja yksityisyyden suoja asioiden käsittelyssä. Tietoturva on käytännön toimenpiteitä tietosuojan toteuttamiseksi.

§4

Tiedonhallintaan on erittäin hyvä saada johdon tuki ja vastuuttaa johto. Tiedonhallinta nostetaan laajana kokonaisuutena johdon tietouteen.

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§7

Kohta 3. Tietosuojan ja tietoturvan asiantuntija.

Kohta 4. Kuka voi edustaa kuntien tietojärjestelmiä puolueettomasti, kun kuntakenttä ja niiden tietojärjestelmät ovat niin hajanaiset?

Kohta 5. Tarkoitetaanko täällä, että nämä paikat ovat Kansallisarkiston asiantuntijoille? Toivottavasti mukaan otetaan myös "kentän" asiantuntemusta, josta Kansallisarkiston henkilökunnalle ei monesti ole tarpeeksi tietämystä. Toivottavasti kuntaedustus ei ole suuresta kaupungista, jolla on aivan erilaiset resurssit käytössään, kuin pienillä kunnilla.

§8

Onko lautakunnalla tarpeeksi vaikutusmahdollisuuksia?

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§10

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi tiedonhallintamallista, tiedonhallintakartasta sekä muutossuunnitelmasta, jotka sisältävät osittain samoja asioita. Olisiko selkeämpää säätää ainoastaan tiedonhallintamallista, josta tietty osa olisi julkinen.

Epäselväksi jää tiedonhallintamallin suhde tiedonohjaussuunnitelmaan, tietojärjestelmäselosteisiin sekä kokonaisarkkitehtuurikuvauksiin. Onko laadittava tiedonhallintamalli näiden yhdistelmä?

§11

Muutossuunnitelma on erittäin tarpeellinen, vaikutuksissa otettu hyvin huomioon kokonaisuus.

4 luvun otsikko: Tietosuojaa ei ole mainittu erikseen. Ilmeisesti määrittelyissä tietoturvalle tarkoitetaan tässä sekä tietosuojaa, että tietoturvaa. Onko tämä harhaanjohtavaa? Perinteisesti nämä käsitteet on pidetty erillään. Tietoturva on organisatorista ja teknologista tiedon turvaa sekä tiedon luotettavuutta, saatavuutta ja eheyttä. Tietosuoja on henkilötietojen ja yksityisyyden suojaa asioiden käsittelyssä. Tietoturva on käytännön toimenpiteitä tietosuojan toteuttamiseksi.

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

4 luvun otsikko: Tietosuoja ei ole mainittu erikseen. Ilmeisesti määrittelyissä tietoturvalla tarkoitetaan tässä sekä tietosuoja, että tietoturvaa. Onko tämä harhaanjohtavaa? Perinteisesti nämä käsitteet on pidetty erillään. Tietoturva on organisatorista ja teknologista tiedon turvaa sekä tiedon luotettavuutta, saatavuutta ja eheyttä. Tietosuoja on henkilötietojen ja yksityisyyden suojaa asioiden käsittelyssä. Tietoturva on käytännön toimenpiteitä tietosuojan toteuttamiseksi.

§17

Hyvä.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§23

Korvautuuko olemassa oleva oid-koodi valtakunnallisella järjestelmällä vai tuleeko tämän lisäksi toinen tunnus, joka täyttää lakiesityksessä olevat vaatimukset?

§24

Onko pykälässä esitetty asiarekisteri jonkinlainen rekisterien rekisteri?

§25

Asiarekisterin kuvauksen suhde tiedonhallintamalliin jää epäselväksi.

§26

Mikä on tämän pykälän sisällön siirtymäaika? Erittäin haastava toteuttaa teknisesti ja vaatii paljon eri järjestelmien integroimista.

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§27

Hyvä ja selkeä pykälä. Onko kaikkien hakemusten liitteiden (esim. kuitit, säilytysaika vain 6 vuotta) muuttaminen sähköiseen muotoon kuitenkin järkevää?

§28

Hyvä pykälä, jossa mennään asiakas edellä. Teknisten rajapintojen toteutus tulee kuitenkin olemaan haaste.

§29

Tietojen joustava luovuttaminen on hyvä asia, mutta pykälään kaivataan tarkennusta: tapahtuuko luovutus edelleen aina pyynnön kautta vai voiko toinen viranomainen hakea teknisen rajapinnan kautta tarvitsemansa tiedon ilman erillistä pyyntöä? Kuinka tilanne, jossa asiakas ei halua tiedon siirtyvän toiselle viranomaiselle (esim. terveydenhuolto-Kela)? Onko pykälässä huomioita sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulma?

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§34

Pykälien 10 ja 11 suhde pykälään 34: Eikö tiedonhallintamallia hyväksytetä missään ja tuleeko muutossuunnitelmaa toimittaa muilta kuin § 34 mainituilta osin millekään taholle? Riskinä on, että koko tiedonhallintamalli on jo alun perin väärin/puutteellisesti laadittu, esimerkiksi arkistointia koskevat kohdat väärin ja tämä huomataan vasta muutosvaiheessa.

Korvaako tämä käytäntö nykyisen sähköisen säilyttämisen lupamenettelyn?

§35

Tiedonhallintayksikön voimavarojen huomiointi on hyvä asia, mutta kuinka tämä selvitetään / tulee tiedoksi lautakunnalle? Esimerkiksi laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (vuodelta 2015) aiheuttaa takautuvilla säilytysaikamääräyksillään täysin kohtuuttomia arkistoaineiston järjestämisvaatimuksia.

Miksi pykälässä korostetaan erikseen sosiaalihuollon asiakasasiakirjoja? Sisältyvätkö terveydenhuollon potilasasiakirjat käsitteeseen ”erityiset henkilötietoryhmät”?

§37

Tutkimusaineistoja, jotka sisältävät henkilötietoja, syntyy myös sote-organisaatioissa, ja myös sellaisia, jotka syntyvät ei-varsinaisessa toiminnassa. Lain tulisi huomioida paremmin sote-organisaatioissa syntyneiden tieteellisten, henkilötietoja sisältävien tutkimusaineistojen säilytys ja arkistointi.

§38

Millä tarkkuudella tiedot ilmoitetaan ja mitä metatietoja?

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

§40

Siirtymäajat tulevat olemaan haasteelliset, varsinkin toteutettavien rajapintojen osalta, § 29-31.

Mikä on § 26 siirtymäaika?

14. Muut huomiot

Valtakunnalliset ohjeistukset ja lomakkeet (esim. tiedonhallintamallin pohja) oltava saatavilla lain tullessa voimaan. Kustannukset, resurssit, toimeenpanon suunnitelma: velvoitteiden toteuttaminen vaatii kokonaan uusia resursseja! Varsinkin tietojen luovuttaminen teknisten rajapintojen avulla, muutuskustannukset vaihtelevat suuresti riippuen järjestelmäratkaisuista

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

-

Vatanen-Pikkarainen Tiina
Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä